

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

אמר עירבו לי בככר טהורה בכל מקום שהיא

(ל"ז א') בעא רב שמואל בר רב יצחק מרב הונא: היו לפניו שתי ככרות (של תרומה), אחת טמאה ואחת טהורה (ונתערבו, וכל ככר בספק שמא היא הטמאה), ואמר: עירבו לי בטהורה בכל מקום שהיא, מהו? תיבעי לרבי מאיר, עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם (במשנה שספק תרומה טמאה אינו עירוב), דליכא טהורה (ודאית, דשמא מבעוד יום נטמאה). הכא הא איכא טהורה (ודאית בין השמשות, והיא העירוב). או דילמא אפילו לרבי יוסי לא קאמר (שכשר) אלא התם, דאם איתא דהיא טהורה ידע לה (על הצד שהיא טהורה מכיר אותה), אבל הכא הא לא ידע לה (איזו היא סעודתו). אמר ליה: בין לרבי יוסי בין לרבי מאיר, בעינן סעודה הראויה מבעוד יום וליכא (ואין עירובו עירוב. ואפילו חמר גמל אינו, שכן במשנה סעודה הראויה היתה, וכעת נולד בה ספק).

שיטות הראשונים

בעינן סעודה הראויה מבעוד יום: כתב הרמב"ם (הל' עירובין ו, טו) "...וכן אם היו לפניו שתי ככרות של תרומה, אחת טהורה ואחת טמאה, ואינו יודע אי זו היא משתיהן, ואמר 'עירובי בטהורה, בכל מקום שהוא' - אינו עירוב, שאין כאן סעודה הראויה לאכילה."

ככר זו היום תהא חולין ובשבת קודש או להיפר

(ל"ז א') בעא מיניה רבא מרב נחמן: ככר זו היום חול (חולין) ולמחר קודש (בשבת תהא הקדש), ואמר עירבו לי בזה (ועירב שלוחו בה), מהו? אמר ליה: עירובו עירוב. היום קודש ולמחר (תהא) חול (על מעות שיש לי בבית), ואמר עירבו לי בזה, מהו? אמר ליה: אין עירובו עירוב. מאי שנא? אמר ליה: לכי תיכול עליה כורא דמלחא. היום חול ולמחר קודש (ובין השמשות של קניית עירוב ספק הוא), מספיקא לא נחתא ליה קדושה (ומספיקא לא תפקיה ממילתיה קמייתא). היום קודש ולמחר חול, מספיקא לא פקעא ליה קדושתיה מיניה.

1. הואיל ובין השמשות ספק הוא, חיישינן דילמא קודם קניית עירוב חל עליה הקדש, ואין מערבין בהקדש, או לא אמרינן הכי רש"י.
2. מי אמרינן כי מטא בין השמשות נפק ליה מקדושתיה וקנה עירוב, או לא רש"י.
3. הא בין השמשות ספיקא הוא, מאי שנא הכא לקולא והכא לחומרא? רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

שיטות הראשונים

היום חול ולמחר קודש, מספיקא לא נחתא ליה קדושה: הרשב"א ביאר, שכל בין השמשות שהוא ספק חול ספק קודש, לא ירדה לו קדושה, שהוא לא רצה שתחול עליו קדושה עד למחר הברור, ולא המסופק. לפיכך קדם זכות עירובו להקדשו⁴. וכן דעת תוספות⁵. אבל לשון הרמב"ם, "שְׁבִין הַשְּׁמֻשׁוֹת עֲדִין לֹא נִתְקַדְּשָׁה וְדַאי"⁶. וכן לשון השו"ע⁷.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שפו)

ט. אָמַר עַל כֶּכָּר הַיּוֹם חַל וּלְמַחֵר קֹדֶשׁ אִם קוֹנֵם, מִשְׁתַּתְּפִין לוֹ בָּהּ, שְׁבִין הַשְּׁמֻשׁוֹת עֲדִין לֹא נִתְקַדְּשָׁה וְדַאי וְרַאוּיָה הֵיחָד מִבְּעוֹד יוֹם. אָבֵל אִם אָמַר הַיּוֹם קוֹנֵם וּלְמַחֵר חַל, אֵין מִשְׁתַּתְּפִין לוֹ בָּהּ שְׂאִינָה רַאוּיָה עַד שֶׁתְּחַשֵּׁךְ...

סוף היום קונה עירוב או תחילת היום

(ל"ו א') **תנן** התם (טבול יום ד,ז): לגין (כד שהוא) טבול יום (שנטבל מטומאתו בערב שבת, ואינו פוסל בנגיעתו חולין ומעשר), שמלאו (ביין) מן החבית של מעשר (ראשון) טָבַל (שלא הורמה ממנו תרומת מעשר. וטבל הריהו במיתה, ואפילו לכהנים), ואמר "הרי זה (היין שבלגין) תרומת מעשר לכשתחשך" (ויעריב שמשו, שתהא כשרה לתרומה), דבריו קיימין (והתרומה טהורה). ואם אמר עירבו לי בזה, לא אמר כלום (הואיל וכי מטא בין השמשות, אכתי טבל הוה).

אמר רבא: זאת אומרת סוף היום קונה עירוב (תחילת בין השמשות, שהוא סוף היום של ערב שבת, ועדיין היה טבל). דאי סלקא דעתך תחילת היום (של שבת, דהיינו בסוף בין השמשות) קונה עירוב, אי אמר עירבו לי בזה אמאי לא אמר כלום!?

(ל"ו ב') אמר רב פפא: אפילו תימא תחילת היום קונה עירוב, בעינן סעודה הראויה מבעוד יום, וליכא⁸.

שיטות הראשונים

כתב הרמב"ם (הל' עירובין א,כב), "...הפריש תרומת מעשר או תרומה גדולה, והתנה עליה שלא תהיה תרומה עד שתחשך - אין מערבין בה, שעדין היא טבול כל בין השמשות, וצריך שתהיה סעודה הראויה מבעוד יום⁹."

4. ולפי זה משמע, דבין השמשות לא חל עליו הקדש כלל, ורשאי לאכלו בביה"ש. שעה"צ (שפו, ס"ק מט).

5. שכתבו בשם ר"י, דכי אמר היום חול ולמחר קדש, מקפיד שלא תחול על העירוב קדושת היום.

6. משמע שלענין הקדש הוא קדוש מספק, ואין רשאי לאכלו. רק דלענין עירוב שהוא דרבנן, מוקמינן ליה אזמן הקודם שהיה ברור חול או קודש. וכן באר הגר"ז. שעה"צ (שפו, ס"ק מט).

7. או"ח שפוט. מקורות - רמב"ם (הל' עירובין ו,טז). רשב"א (עבוה"ק). תוספות (ל"ו ב', ד"ה דאי).

8. הרי"ף ורא"ש השמיטו כל הסוגיות שמסוגיית נתגלגל חוץ לתחום, עד הסוגיא הבאה (מתנה אדם על עירוב). אמנם הא דבעינן סעודה הראויה מבעוד יום, כתבוהו הרי"ף והרא"ש להלן (ל"ח ב', בדן יום טוב הסמוך לשבת מערב שני עירובין, שהוא דוקא בהניח בסוף אלף לכאן ולכאן, כדלהלן).

9. הלכה זו לענין עירובי חצרות. וכפולה בפרק ו', הלכה טז, בענין עירובי תחומין. וכן נפסק היסוד בשו"ע, כמבואר בסוגיה קודמת.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזרהש"ת
כה אלו תשי"פ
מסכת: עירובין | פרק: ג | דף: ל"ו-ל"ז

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

עירובי למזרח ומערב, המערב לשבתות כל השנה

(ל"ו ב') **משנה:** מתנה אדם על עירובו (מניח שני עירובין אחד לסוף אלפיים למזרח ביתו, ואחד לסוף אלפיים למערב ביתו) ואומר, אם באו נכרים מן המזרח עירובי למערב, מן המערב עירובי למזרח; אם באו לכאן ולכאן, למקום שארצה אלך; לא באו לא לכאן ולא לכאן, הריני כבני עירי.

(המשך **משנה:**) (4) (מניח אדם שני עירובין ומתנה) אם בא חכם מן המזרח, עירובי למזרח. מן המערב, עירובי למערב. בא לכאן ולכאן, למקום שארצה אלך. לא לכאן ולא לכאן, הריני כבני עירי. (2) רבי יהודה אומר: אם היה אחד מהן רבו הולך אצל רבו⁴⁰. ואם היו שניהן רבותיו, (אז) למקום שירצה ילך.

(ל"ז ב') **תניא:** (המניח עירוב במקום המשתמר, עבור כל השנה, ואומר) "הריני מערב לשבתות של כל השנה. רציתי אלך, לא רציתי לא אלך" - רצה (בכל שבת ושבת שיקנה העירוב לאותה שבת) מבעוד יום, עירובו עירוב. משחשיכה - (4) רבי שמעון אומר: עירובו עירוב (שהתברר לאחר חשיכה שזה היה רצונו למפרע). (2) וחכמים אומרים: אין עירובו עירוב (שאין ברירה, ואפילו בדרבנן).

שיטות הראשונים

מתנה אדם על עירובו וכו': פסקו רי"ף, רמב"ם, ורא"ש כתנא קמא, דיש ברירה בדרבנן. וכן פסק השו"ע⁴⁴.

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות עירובי תחומין, סימן תיג)

א. ... מי שהניח עירוב לכל שבתות השנה, ואמר: איזה מהם שארצה אלך ואסמך עליו, אף על פי שלא גמר בלבו עד למחר, יכול לסמך עליו. וכן מי ששמע שיש לחכם לבוא, ואינו יודע לאיזה רוח, והניח שני עירובים ואמר: לאותו צד שביא החכם יקנה לי עירוב לרוח שביא לו החכם, קנה לו. או אמר: אם לא יבא כלל אהיה כבני עירי, או אם יבואו שנים למקום שארצה אלך, הכל לפי תנאו. וכן אם אמר לשנים או לשלשה: הריני מערב על איזה מהם שארצה, אף על פי שלא ברר את מי רצה עד שתחשף, הוי עירוב.

10. אם באו לכאן ולכאן, ואחד מהם רבו, ילך רק אצלו ולא אצל החכם האחר, דקים לן בגווייה שבשעת קניית עירוב דעתו היתה לקנות באותו עירוב, אלא שלא ידע מהיכן יבוא, ועכשיו שידוע, ילך לשם. רש"י.

11. או"ח תיגא, רי"ף ורא"ש הביאו המשנה כצורתה, אע"פ שאינה אלא למאן דאמר יש ברירה. דין ברירה, בדאורייתא ובדרבנן, יתבאר, אם ירצה ה', ב"נתיבי הלכה" על מסכת ביצה, ל"ח א'.